

Kintzler Zoltán

Chronométre műórá és ékszerész

Aradon, Andrassy-tér 20. sz.

GAZDAG RAKTÁRA:

schaffhauseni chronométer, schweizi és egyéb gyártmányu. a modern igényeknek megfelelő óráknak és izléses, szolid elkészítésű ékszereknek.

Javításokat saját műhelyemben eszközölök.

Pontos és szolid kiszolgálás.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1903. MÁJUS HÓ 31.

III. ÉVFOLYAM 10. SZÁM. ==

== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

BŐSÉG.

Arad, május 30.

Illatoznak a pünkösdi rózsák. Az életet fakasztó napsugár a mezei virágokról ezer színben verődik vissza az ember szemében. Csupa élet, csupa ragyogás, csupa illat mindenfelé. És ez mind nem káprázat. Gyöngyörűség tölti el az ember lelkét, ha látja, hogy a buza meghaladja a nyolevan centit és hogy az árpa zöld kalásza mint tör a magasba. S a gyümölcsfákról csak úgy lemosolyog a természet isteni adománya.

Bőség és újra csak a bőség ötlük az ember szemébe . . . És szinte hihetetlennek látszik, hogy ebben az országban, ezen a földön, ahol oly buja a termés, s a melyről le ri a bőség és a jólét, milyen nagy a nyomoruság.

A maholnap duskalászt fakasztó buzavetés mellett haladó munkás, paraszt, mégis elégedetlen. Lelkéből a végelkeseredés láza hajtja szívébe a haragot, a gyűlöletet azok iránt, a kikről azt hiszi, hogy utjában vannak az ő boldogulásának.

Mert hát nem tudja az a szegény ember, hogy a közéletnek megfertőzött logikája az oka annak, hogy nemesak a kéz nehéz munkásának gyötrődés az élete, hanem az uri ruhát viselő osztálynak is keserves küzdelmébe kerül a mindennapi kenyér megszerzése.

Ki merné az ellenkezőjét állítani, hogy az nem így van . . . A közéletnek megfertőzött logikája annyi szerencsétlenséget zudit a magyar társadalom nyakába, hogy ember legyen a talpán a ki nem görnyed meg alatta. Nap, nap után szaporodnak a közélet súlyától meggörnyedt alakok, a kik a proletárizmus ut-

vesztőjén törnek a magasba, a fékezhetetlen becsvággyal és karrier hajhászással.

Nagyon szomorú aztán a csalódás, mert a hamis logika révében ám nincs megnyugvás még akkor sem, ha üres gyomorral és betört fejjel ismeri be pillanatra a gyarló ember, hogy az bizony nem jó ut volt, a melyen át haladni akart mindeneken keresztül. A megfertőzött logika újra készíti a tévelygőt, hogy újra előről kezdje azt a szerencsétlen küzdelmet, a mely áldozat után áldozatot követel, a míg aztán porba hull az erköles, a becsület, olyannyira, hogy az Istennek legtökéletesebb teremtménye még az álatnál is rosszabb lesz.

Hiszen olyannyira elégedetlen ma már mindenki, hogy szinte elmegy a kedve az embernek szóba állni valakivel. Panasz és csak újra panasz hagyja el minden ember ajkát.

A hivatalnok ember sir a szüntelenül késlekedő fizetésjavításért. Az orvosnak kevés a betege. Az ügyvédnek oly kevés a klienturája, hogy még alig futja bélyegekre a bevétel.

A kereskedő sir legjobban, mert már nem győzi a hitelezést, nem fizet senki. Tőle pedig nem kérdik, hogy miért nem tud fizetni, hanem ha nem tud fizetni becsukják a boltját, esődbe kényszerítik és nyakába akasztják a koldus tarisznyát. Az iparos az már nem is sir, hanem a Marsailles hangjai mellett eget verő ordítással karöltve jár a kézszubonyos munkással, s rendetbontó törvényekre áhitoz és mindenáron vért akar látni, mert szívében lelkében meggyökerezett az a tudat, hogy elérkezett a felvilágosodás szelleme, melynek a mindentudás fényes sugára behat azok lelkébe, akik eddig elnyomattak a hatalmasoktól és akiknek

a nyomoruság az örökké való nélkülözés volt mindennapuk . . .

Mindezek dacára fényesen ragyog a nap az égen, és még az utca kövek közti résből is kifakasztja a repülő madár csőréből leejtett magot, hogy szolgáljon, a bőség, a jólét, a termékenyítő istenségnek, a bőséget terjesztő nagy természetnek . . .

Ha az éltet adó nap, ha a természet adta s szemmel látható bőség meg van, s ha a hivatalnok oly lelkiismeretesen teljesíti a kötelességét, s ha az ügyvéd, ha az orvos, a kereskedő, az iparos, a munkás lelkében, szívében meg van a tett-vágy, a kenyérkeresésre való hajlam, az ambíció: miért nincsen hát mindenkinek a bőségből egy részeeske megadva, melynek birtokában a lélek megnyugvása és a szív megelégedése előtérbe hozná azt az érzelmet, mit hazaszeretetnek neveznek.

Kivéve egy-két évet, a multak nemzeti történetéből, századok óta nincs a magyarnak hazaszeretete. A magyar ember szívéből kihalt a nemzeties öntudat, a létért, a kenyérért való örökös küzdelemben.

Igen, világhírnévre törekedő buzogányos nagy magyar politikuskaink, ti, akik csak felé felé vagytok demokraták. És csak akkor ereszkedtek le a földet turó néphez, amikor az kezetekbe adja szent jogait. Csak annyival vagytok különbek a századok óta semmit tevő nagyoktól, hogy ti még jobban meghunyászkodtok akkor, ha felülről az uralkodó, a korona fényes sugaraiból reátok árad valamelyes részeeske. Mi nektek akkor a százados elnyomtatás, mi nektek a magyar nép kétségbeesett küzdelme, mi nektek a hazaszeretet szent fogalma?

Vagy hát ki nem tudja azt, hogy miért árad a termékenyítő nap melege szép hazánk Kánaán bőségű földjére? — Azért, hogy az a szemmel látható természet adta bőség bitang jószág módjára jogtalan, idegen kezekre kerüljön, mint ahogy az századok óta vér, ember, vagyon áldozattal — egy-két nagy hazafinak a hiába való küzdelmével — a *bitorló* osztrák kézre jusson.

Igy van ez hazánk nagy férfiai, ti politikus gladiátorok. Tegyétek csak kezeteket a

szívetekre és eredjete ki a szabadba, a hol meglátjátok azt a végtelen isteni adományt, azt a szemet kápráztató, de létező igazi bőséget. És meglátjátok a népek millióinak hangyaszorgalmát, de megláthatjátok ám azt is, hogy ez a verejtéket és sóhajokat keltő hangyaszorgalom már századok óta nem tud érvényre jutni a magyarnál. Miért? Azért, mert vagyona bitang jószág s a mije századok óta volt, van, az mind bitorló kézre jut!

Honisch L. István.

PÜNKÖSDKOR.

I.

Az Istenember volt utolsó,
Kit az Ég magához emelt.
Utána a nagy menny bezárult,
Nincs irgalom . . . a szám betelt!
Hiába van minden dicséret
Rólad, te szép, te megcájtott világ:
Nem áll az Ur már szóba veled,
Több pünkösöd napja nem fog sütni rád!

Ember! magadra vagy utalva,
Emeld föl önönmagadat,
Hogy a mennyet még itt találhasd
Itt lelhesd föl az ég alatt!
Lelked Isten-sorsot nem érhet,
Azért keresd föl itt még üdöödöt;
Hogy a míg élsz, öncilágodban érd meg
A te igazi pünkösöd ünneped'!

II.

Él még az ég alatt bizonyval
Sok meg nem értett tisztá lélek,
Kinek e világ nem világa,
Ki érzi, hogy csak ide tévedt.

Van még kiváló, földfeletti
Köztünk, ki más életre vágyik,
De nincs a kéz, mely fölemelje,
Ha el is ért a Golgothaig.

Nincs itt e földön már kivétel,
Jó, rossz: egy sorsra van utalva;
S nincs többé innét fölmenekvés,
E földet el már egy se hagyja.

Meddő vágygyal vonul a lélek
Ezen a földön önmagába
Feltörne ő is a magasba,
De nincs ott neki — másvilága!

NIKELS .KY GÉZA.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

Elíesett párbeszédéből.

Mentől jobban haladunk a nyaralás, a fürdőzés idénye felé, annál inkább kevesebb dolga akad annak, a ki krónikát akar írni arról, a mi a közel multban megtörtént.

Eltekintve attól az alig feljegyzésre méltó eseményektől, a melyek az utóbbi időben felizgatták egy kissé a kedélyeket, csupán az ötlik az ember szemébe, hogy már nem annyira népes a korzó, mint a hogy csak pár héttel ezelőtt volt. A korzó legfeltűnőbb alakja a mindenkor igen snajdig és világlátott kokotte: Almássy Lola is eltűnt az á—b vonalról. Végtelen fájdalommal az aradi korzó fiatal-ságának, de legnagyobb bánatára dr. Deutsch Izsónak, a híres vád- és védbeszéd tartónak, a ki végtelen nagy tisztelője lehet a nagy-művésznőnek, mert mindég a nyomába lépked. És amint egy bizalmas barátja nekem elárulta, még álmaiban is az isteni Lout-ot látja, amint az neki fittyet hány.

Deutsch Izsónak különben az is végtelenül fáj, hogy még aránylag igen távol van attól, hogy a nyári színházban splénes idegzetű hangulatát felvilanyozza azáltal, hogy szeretett és kedves művész barátai között cukorkákat osztogasson széjjel, akik ezért őt végtelenül nagyra becsülik. E rendkívüli nagy tudású ifju jogász még a híres dr. Halmos Oszkárón is túl fog tenni azáltal, hogy országos akciót indít a kisenevű szerencsétlen hitsorsosok érdekében, a mi által aztán annyira emelkedni fog az ő érdeme és hírneve, hogy kénytelen lesz Kisenevben letelepedni örökös villámhárítónak, az ő szemenszedett vád- és védbeszédeinek jogtudományával Különös módon van elterjedve erről a fiatal ember-ről az a hír, hogy ő senkinek a dolgába nem szokott beavatkozni.

Rossz idők jártak az aradi dalegyletre. A színházi hangverseny kudarcát még csak elviselték. És a nagy közönség csendes részvétlenségét még csendesebb rezignációval türték. De az már sehogy sem ment a fejükbe, hogy elnökük, azaz ex-elnökük egy fejjel magasabbnak tartotta magát. Elvégre is az anyagi és erkölcsi kudarc mellett szükség volt egy bűnbakra. És a bűnbakot meg is találták az elnök személyében, aki aztán tudván uri kötelességét beadta lemondását a diszes dalegyleti elnökségről. Ugy látszik, hogy az ex-elnök ur meg lehet elnökség nélkül, a dalegylet pedig szintén meg lehet ő nélkül. Így aztán kiegyenlítették az ellentéteket. A dalegylet újabb akciót indít a pünkösdi ünnepekre, erősen reménylik, hogy kireperálják a Lohengrin opera okozta elemi, anyagi, erkölcsi csapást.

Éppen a korzón sétáltunk, mikor több uri asszonytól hallottam ott suttogva beszélni az orfeumokról. Különösen a Központi szálloda előtt vált a suttogás hangos beszéddé. Az uri asszonyok között egy nagyon fiatal menyecske is volt, aki még könyezett, is mikor a kávéház üvegtábláján látta a fess sanzonetteket. Végtelen nagy fájdalom dulhatott az ifju asszonyka szívében, mert elkeseredésében kicsi hijja, hogy be nem verte napernyőjével a kávéház tükörtábláját.

— Ne sirjál, Angelina — szólott a legidősebb hölgy — azon tul kell esni. Olyan dolog ez, mint a gyermekeknél a bányahimlő. Akármilyen jó van beoltva egy kisbaba a himlő ellen, azért előbb-utóbb mégis keresztül kell hogy essen azon.

Az én uram nemcsak hogy eljárógatott az orfeumba, mikor fiatal házások voltunk, de egy alkalommal, mikor azok eltávoztak, — már nem emlékszem miféle hivatalos ürügy alatt — még el is kísérte szíve hölgyét. Amit én csak jóval később tudtam meg, elfogott levelekből.

Persze, én nem árultam el oly hamar, hogy az uram stiklieit tudom; vártam alkalmas pillanatra, mikor az ilyen kezemben lévő fegyverrel ki csikarhassak tőle valamit. Így jutottam én el aztán tiz egymás után való évben fürdőbe, ahol aztán én is kárpótoltam magam, persze szolid értelemben. Mert én utánam semmiféle levelek nem jöttek haza.

Tehát édes Angelinám, csak örvendjél azon, ha az urad pártolja a sanzonetteket, ha megcsiped valami turpiságon, legalább neked is kijut majd a jóból . . . Hidd el édes Angelinám, hogy én egy cseppet se bánnám, ha az uram újra megnyálná a sőt, legalább nekem is jutna egy kis cukor . . .

Egy csapat katonatiszt jött a hölgyekkel szembe, a Domonkos cukrász előtt, azért aztán elhallgatnak az asszonyok. Pedig még bizonytal sok mindent hallhattam volna tőlük.

Most arra a tapasztalatra jöttem, hogy Angelina fiatal urasszony már nem olyan bánatos, sőt nagyon kedves és bársony sima pillantással nézett az egyik fess katonatisztre, aki nem volt rest ráduplázni a a pillantás melegségével ugyannyira, hogy az asszonyok mind összenéztek, mert mindenik magának tulajdonította a tűszikrákat szóró pillantásokat.

Csodálatos, hogy milyenek is az asszonyok, hogy még bánatukban is szeretik, ha fennakad rajtuk a férfi szeme. Különösen akkor boldogok, ha katonatiszt szeme rajzolja körül kritikai szemmel a feszesre fogott szoknya junói körvonalait.

Mikor visszafelé mentünk megfigyeltem, hogy vajjon Angelina ifju urasszony neki megy megint a Központi üvegtáblájának. Bizony nem ment az neki, sőt olyan begyenes lépegetett akár Almássy Lola. Hogy miért? — meg van az értelme — mert szemmel tartotta őt valaki.

Nó azt már előre mondhatom, hogy én, ha egyszer asszony leszek, hát egy cseppet sem lesz olyan hamis a zuzám, mint sok aradi asszonyé.

De azért én még sem itélem el a nememet, mert hátha akaratomon kívül utól ér engem is a végzet és én is fürdőbe leszek kénytelen vágyakozni. Akkor azt hiszem én is engedékenyebb lesz az uram, azaz pardon a leendő uram hűségével. Hogy én már nem valami nagyon fiatal leány lehetek, azt végtelen elkeseredésemre az is bizonyítja, hogy a mikor én jártam az iskolába, akkor még nem tanultunk balletet táncolni. Hogy a nőoktatás ma már mennyire fejlett, arról legjobban meggyőződhetünk a polgári leányiskolának a nyári színházban megtartott ünnepén. Csupa fény, csupa ragyogás volt minden. Ugy táncoltak a kis amateure művésznők, mint akár az Opera balett kara. Minden esetre dícséretet érdemel Szabóné Láng Berta, Szathmári Etelka és Polgár Sándora kik bebiz nyitották, hogy a mostani, még nem egészen bakfis leánykák kileneven százalékának művészi pályára van hajlandósága. Legalább ezzel mi már nem egészen bakfis leányok eléjük azt, hogy a férjhezmenésnél nem lesz konkurensünk az újabb generáció.

Hogy Arad mennyire mucsai fészek, azt tapasztalhattuk a legutolsó iskolaszék üléséből. A polgármester ur újra bebizonyította, hogy mennyire nem való a polgármesteri székbe és bebizonyította azt is, hogy mennyire részrehajló tud lenni. Elvégre is egy leánygimnázium létesítése csak emelné Arad tekintélyét a többi városok előtt. És a női nevelés érdekében érdemlegesebb akció lépne életbe, ha látja Magyarország több nagy városa, hogy Arad mennyire elől jár a kor igényeivel megkívántató nőneveléssel.

Hogy aztán, az ilyen lelkes és csak dícséretet és elismerést érdemlő vállalat ellen maga a nagy tudású polgármester érvel, ez már aztán az ő szegénységi bizonyítványa, nem is érdemes róla beszélni. Janesovics és Hunyadi tanárok azért minden bizonynyal nem riadnak vissza, sőt annál ambiciózusabban fognak hozzá lelkes vállalkozásukhoz, amit minden esetre siker fog koronázni.

Nemhiába szimpatizozom Fényes Dezsővel s ezért örvendek is, hogy az iskolaszéki ülésen ő is a leánygimnázium mellett volt. De annál inkább neheztelek Barabás Bélára — akit pedig eddig csak imádni tudtam — hogy ő ostobaságnak tartja a leánynevelés szent ügyét. Hja kedves ellenzéki alelnök ur, nem minden leány lehet ám annyira szerencsés, hogy osztrák kapukat döngető híres képviselő lelegyen a férje. Azért hát az olyan leánynak a kinek nincsen sok hozománya, bizony csak Isten áldása lesz, ha megadják neki az alkalmat arra, hogy jövőjét biztosítottnak lássa. Bizony a leánygimnáziumba beiratkozik —

Zsindelyke.

SAISON.

HOGY SZERZETT AZ URAM ÓRÁT?

Arad, május 30.

Kedves Honisch!

Nagy kópé az én uram, hisz' azt maga is tudja. Mostanában rendre sülnek ki olyan turpisságai, hogy ha kardos asszony volnék, meg kellene jól raknom.

De hát én beérem egy pár könyecseppel, az uram ellágyul és szent ígéretet tesz, hogy most már megjavul.

Képzelve, mit csinált a minap.

Azt mondta, hogy „közügy”-ben valami esti értekezletre kell elmennie, s ezért kimaradási engedélyt kért tőlem.

Én ezt meg is adtam neki.

Es tudja, mit csinált a gonosz?

Az értekezleten felállott és a következő beszédet mondotta:

— Tisztelt uraim! Azt hiszem, mindnyájunk érzelmeinek hü tolmácsolója vagyok, ha azt az indítványt terjesztem a t. elnökség elé, hogy hivatalosan kérje meg a városunkban megjelenő lapok szerkesztősegeit, hogy az értekezleteinkről, gyűléseinkről közölt tudósításokból hagyják el, hogy mikor volt a tanácskozásnak vége. Elvégre, uraim, gyűlés nem minden nap van, azután meg, ha van, itt annyit beszélünk, hogy néhány fröcsösöt vagy egy-két korsó sört jól esne a gyűlés után bizalmas baráti körben meginni és egy kicsit eldiskurálgatni. Ámde, ha a feleségek másnap a lapokból megtudják, hogy mikor végeztük be tanácskozásainkat, akkor ez lehetetlen, mert ha később jövünk haza, kész a hadd el hadd! Ha azonban a lapok tudósításai nem árulják el a gyűlések befejeztének idejét, egymás között bátran megállapodhatunk, hogy tulajdonképpen hány óraker is végeztünk.

Mondanom sem kell, hogy az értekezlet egyhangulag elfogadta az indítványt és hogy a lapok szerkesztősegei szintén teljes mértékben méltányolták a kérelmet és ezentul a tudósításból az utolsó sort mindig kifelejtik.

Egy másik alkalommal, kedves Honisch, a következő tréfa esett meg velem, egy ilyen éjszakai kimaradással.

A lövészegyletben díjlövészet volt, mely belenyult az éjszakai órákba. Az én drágalátos férjem uram egy revolvert nyert, mint kitűnő lövő.

Késő éjszaka lévén, eszébe jutott hűtlenül elhagyott hitestársa. Az éjszaka sötét és viharos. Tehát a legrovidebb utat választva, a város egyik istentől elhagyott, rosszhírű utcáján tart hazafelé. Lehet, hogy a nagyobb mennyiségben elfogyasztott sör, vagy a szeles idő az oka, hogy az uramnak furesa gondo-

latai támadtak. Folyton csak gyilkosságra rablótámadásra s többféle épületes mulatságra gondolt. S e mellett gyöngéden szorongatta a zsebében levő revolvért. — Egy ilyen szerszám mindenkor megnyugtató dolog, ha nincs is megtöltve, gondolta magában s hatalmas léptekkel igyekszik előre. Az utcán egy árva lélek sem látható. Egyszerre, amint befordul egy saroknál, egy emberrel karambolozik össze. A nagy ijedelemben fejébe szökik a vér s visszatámolyog. De csakhamar előrántja a revolvért és céloz. Egy ijedt képű embert lát maga előtt. Az uram hamar végigtapogatja minden zsebet és észreveszi, hogy az órája hiányzik.

— Ön ellopta az órám! — rivalt az idegenre — adja vissza, vagy lövök!

Az ismeretlen ember reszketve a félelemtől, egy órát nyom a markába s elszalad. Az uram ezután már nyugodtabban folytatja útját. Mily szerencsés, hogy ma revolvért nyert, gondolja magában, enélkül most talán már meggyilkolták és kirabolták volna. Végre hazaér; én még mindig virrasztok miatta.

— Igen, igen, látszik, hogy ma itthon felejtetted az órát, hogy ily későn jössz! — szóltam szemrehányólag.

Ő meg elképedve bámul reám, ismét végigtapogatja magát és elméjében egyszerre rettentő világozás lőn. Micsoda, hát ő otthon felejtette az óráját? Tehát ő maga rabolta meg azt a másikat, a rablót? Oh, az a revolver! Reggel először is a rendőrségre rohan és letétbe helyezi az órát. A tényleg megrabolt ember is bejelentette már a dolgot addigra. A dolgok állása kiderülvén, a históriának így elég jó vége lőn.

Lássa, kedves Honisch, egy ilyen szörnyeteg mellett kell nekem az életet végig szenvedni. Hja, de ilyen a nő sorsa.

EVELINE.

U. i. Nem tudja, mért nem akarták az iskolaszéki tagok a leánygimnáziumot. Hiszen örülni kellene nekik, ha terjednek a nőnevelőintézetek. De úgy látszik, hogy Ábrai és társai félnek a szoknyás lateinerektől. Hiszen csak legyen meg az általános gimnáziumi nőnevelés, majd másképp beszél még Ábrai ur is.

EVELINE.

Az „Alföld“ előfizetési ára:

1/4 évre	2 kor. 50 fill.
1/2 „	5 „ — „
egész évre	10 „ — „

A CSÓK.

Egy ifjunak álma, vágya —
Egy légies szép leányka,
Liliomszálnak nevezte
A mióta megszerette.

*

Tudta a lány, hogy az ifju
Őt imádja, őt szereti...
S azért ő is szive mélyén
Beismerte, hogy gyűlöli...

S így tartott ez addig, a mig
Gyűlöletből szerelem lett!
Illatos szép május reggel —
Arra ébredt, hogy ő szeret.

Szeret, szeret egy ifjut
A ki őtet álmaiban
Megcsókolta szerelmesen.
S rezg a szive édes lázban...

Az ifju is megálmodta,
Hogy vége a gyötremeinek.
Lil'jom szála megszerette:
Hála Ámor kegyelmének.

Hajnalodott napkeleten
Mikor ő azt megálmodta:
Hogy két madár lombos ágon
Egymás csókját váltogatta.

A szivében fájdalommal
Szembe jött a lil'jomszállal
A ki most már szerette őt:
S ő csak nézte csodálattal...

— Lehetséges lil'jom szálam? —
Szólt az ifju gyöngédséggel...
— Nem gyűlölsz már fehér virág
Szeretsz, szeretsz szerelemmel?

Liliomszál nem szólt semmit,
Könyben uszott szempillája
S engedte, hogy szerelmesse
Csókot szórjon ajakára...

Csattant a csók, vissza adva —
Ámor isten jót kacagott:
— Holnap, holnap teljesitem
— Ezt az édes, bűvös álmat?!

Liptófalvi István.

EGY LEÁNY TÖRTÉNETE.

Regény.

Írta: GILBERT.

[12]

Az asszony mosolygó arccal, de annál erősebb durvasággal lökte el magától a leányt, háttal ment ki az ajtón és kulccsal bezárta azt maga után.

Paula, mikor az asszony ellökte magától, az ijedtségtől és a fájdalomtól eszméletét veszítve esett össze. De csakhamar magához tért, mikor az óriási lármát hallotta . . .

A szomszéd szobában nagyon vígan voltak, csak úgy verték a zongorát, énekeltek, táncoltak . . . Mivel kőfal választotta el a mulató termet, hát szegény Paula hiába kiabált, hiába verte a falat, hogy az idének figyelmét felkeltse. A szerencsétlen leány jajveszékélését nem hallotta — vagy nem akarta meghallani senki.

Most aztán a folyosóra nyíló ajtót verte a szegény leány, de mindhiába nem jött senki, hogy kiszabadítsa őt az erőszakos fogságból.

Már virradni kezdett, mire egy kissé elcsendesedtek a szomszéd teremben.

A zongora is elhallgatott, de egy-egy borizü hang, még mindég rémséges ijedelmet okozott a leánynak . . . Most aztán egészen közel ment az ajtóhoz s hallotta, a mint lassan-lassan elmennek a mulatózók s hangos, vihogó női kacaj kíséretében lépkednek el az ő ajtója előtt.

Most aztán nem verte az ajtót, nem dörömbölt, mert jól tudta, hogy akik itt elmennek az ajtó előtt, azok egy sem törődnek ő vele.

Rémlátományok fogták el a leány lelket, ide-oda járkált a szobában, a legkisebb zöreijre is megijedt. Most aztán körültapogatta a falat, hogy az ajtón kívül nincs-e valami más titkos bejárat. Nem volt semmi, csupán az ajtó felett volt egy kicsi varáncsos ablak, a melyen beszűrődött a hajnalodás gyenge fénye . . .

Minden izében reszketett a szegény teremtés, arra a gondolatra, hogy most ki van téve a legkegyetlenebb megpróbáltatásnak: de eltökélt szándéka volt arra, hogy ha valaki bűnös szándékkal jönne be hozzá — ha kell élete árán is, de megmenekül a gyalázattól . . .

Hogy amíg teljesen megvirrad, addig is biztonságban érezze magát, eltorlaszolta az ajtót. Oda húzta az ágyat, asztalt, az éjjeli szekrényt. Mivel keskeny volt a szoba, az ajtó pedig befelé nyílt, a hosszában egymás mellé ékelt butorok miatt az ajtó ellenállhatott a legnagyobb erőszaknak is. Így aztán a megrémült leány biztonságban érezhette magát, mert az eltorlaszolt ajtón nem jöhetett be senki . . .

Még a szemét se hunyta be egész éjjel, pedig már erősen világosodni kezdett. Mivel teljes biztonságban érezte magát, hogy az ajtón nem jöhet be

senki, azért jobban szemügyre vett mindent, ami a szobában volt. Az éjjeli szekrény fiókjában talált néhány pakli kénes gyufát . . . Ebben a pillanatban egy mentő gondolata támadt: A gyufa nagyobb részét féligtelt pohár vízbe áztatta. Mikor a mérges anyag leázott, a fácskákat a kemencébe dobta. Ezután a torlaszokat nagy kinnal újra a helyére vonszolta.

Az volt a terve, hogy a mérgező oldatot a mely kis mennyisége miatt halált nem okoz: de éppen elég arra, hogy néhány hétig a kórházban a: ágyat őrizze; mert az jól tudta, hogy ha beteg lesz, akkor innét okvetlen elszállítják. A kórházból pedig könnyű lesz a szabadulás . . . A mérges italt akkor issza meg, mikor az a némben bejön hozzá.

A lélekkufár nem sokáig várattott magára. Csak-hogy nem egyedül jött, mert mikor benyitott az ajtón, a háta megett egy egyenruhás férfit is látott a megrémült leány, a kiből arra a szerb tisztre ismert. akit az este a vasutnál látott és aki elég érthetően mondta a némben, hogy még az éjjel el fog jönni.

Paula nem tudta hirtelenében, hogy mit tegyen, kétségbeesésében nem figyelt arra, hogy mit szól hozzá az asszony, aki látva, hogy hiába beszél a leányhoz, visszafordult és beengedte a pityókos tisztet. A megrémült leány ebben a pillanatban itta ki a pohár mérges tartalmát, csak-hogy annak pillanatok mulva volt csak batása; a mikor a dulakodástól, az emberfeletti védekeéstől kimerülten, eszméletét veszítve összeesett . . . A mikor már ugysem volt menekvés a részeg, az állatias szerb katonatisztól . . .

*

Szegény Paula, azt nem mertte megírni a bátyjának, hogy a némben egy férfi ment a szobába. Elég volt neki elviselni azt a rettenetes fájdalmat: mit e borzalmas éjszakára való emlékezés okozott. Mivel már ugysem lehet meg nem történtté tenni: hát miért okozzon a szerető testvérnek még nagyobb fájdalmat.

Elemér a levél olvasásánál odajutott, mikor Paula megissza a gyufaoldatot. Elemérnek majd leszakadt a szive fájdalomában. Kétségbeesett tehetetlen méreg fogta el a lelkét és izgalmasan olvasta tovább a levelet:

— Ezután többre nem emlékszem. Céomat, hála Isten, elértem, bár sokat, nagyon sokat kellett érte szenvednem. De inkább meghalni akartam, mintsem ott egy napot is töltöttem volna. Elég volt egy éjszaka is, ami maga az örökkévalóság volt nekem. A rettenetes ijedelmek és kínok közepette is te voltál minden gondolatomban. És ezerszer megbántam, hogy nem hallgattam rád . . . Ezerszer fájdalom, hogy ez a bánat már későn volt.

Mikor a kórházban feleszméltem, te voltál első

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.

Veisz H. felv.

Vajda Olga.

gondolatom . . . Álomnak hittem az egész dolgot, a mi velem történt. De az ágyam mellett álló orvos csakhamar meggyőződtetett arról, hogy a mi velem történt, az nem álom, az szomorú valóság . . .

Körülnéztem, hát egy nagy teremben voltam, sok női beteg volt itt . . . Ezután nem nagy megérőltetésembe került, hogy eszembe jusson minden. . .

Az orvos kérdezősködéseire elmondtam, mindent . . . Azután — hivatalosan — azt hiszem a rendőrségtől is volt két ur a kórházban, kik újra ki-kérdeztek, és jegyzőkönyvet vettek fel arról, a mit elmondtam . . .

Azt a nyomorult asszonyt perbe fogták, hogy mi történt vele, azt nem tudom és nem is érdeklődtem utána, mert önmagamtól is szégyeltem visszagondolni arra a borzalmas éjszakára.

November tizedike volt, mikor a kórházba vittek és egész május huszonötödikéig voltam ott . . . Súlyos benső bajom volt — mert a mérég mennyiségével elszámítottam magam — de hála Istennek, hogy aztán teljesen felgyógyultam

Betegen, kinok közt értem el a karácsony ünnepet. Ugy fájt, hogy szokásom ellenére, neked sem írhattam erre a szép ünnepre. Én Istenem, képzel csak helyzetemet, hogy mertem volna neked onnét írni. Pedig majd megszakadt a szívem arra a vágyakozásra, hogy melletted lehessenek. De a szégyen érzete borult lelkemre, még betegebb voltam arra a gondolatra, hogy te valaha meg tudod azt ami velem történt.

Ma már másként gondolkozom, neked mindent meg kellett mondanom. A jó Isten és te előtted édes, drága bátyám, titkom sohasem leend.

Kérlek, a mit itt leírtam, azt előttem sohasem emlegesd, legyen az mindörökre eltemetve . . .

Kész halálom volna az a pillanat, a mikor megtudnám azt, hogy vőlegényem valamit tud arról, a mit neked elmondtam, vagy ha csak kérdezősködne az esetről . . . A mit te elírszel, azt ő, ugy más is, csak mesének találná. És egy sötét, gyanús leplet rólam sohasem lehetne eltávolítani; bárhogyan járna a történetek után bárki!

Ha vőlegényem hinne is, de az a tudat, hogy kivüled senki előtt tisztára mosni magam nem tudom: az esküvőm előtti órában oltanám ki az életemet . . .

Bocsáss meg, hogy minden átmenet nélkül vőlegényemről beszélek, a kit a jó Isten adott nekem.

A kórházban, mint már mondtam is, egy teljes felévig feküdtem. Az orvos által felajánlott utiköltséget, — mert tiltakoztam az ellen, hogy a konzulátushoz vezessenek, hogy Magyarországra vissza mehessek: nem fogadtam el, hanem megkértem őt, hogy esetemet tartsa titokban és ajánljon valami uri hához gyermek mellé . . . A jószívű orvos teljesítette is kívánságomat és egy városi hivatalnok családjához kerültem.

Ugy július közepe táján egy német újságban olvastam, hogy Zimonyban egy horvát Legovszky nevű földbirtokos egy nevelőnőt keres két leány gyermekhez. Írtam neki és a neje azonnal megbívt az állás betöltésére. Nagyon megszerettek és mindenhova magukkal vittek . . . Egy alkalommal a pusztán vendégek voltak és ott sokakkal megismerkedtem. Többek közt Vujkovics Milán birtokossal is, a kinek több százezer forintnyi vagyona van.

Vujkovics ezután többször beszélt velem, de én nem igen törődtem vele. Ő látta, hogy tisztességes nővel van dolga, annál inkább kereste az alkalmat, hogy velem foglalkozhassék. Később aztán én is szívesebb voltam hozzá, mert láttam, hogy különb a többi férfinél és azt is észrevettem, hogy Vujkovics komolyabban is kezd érdeklődni irántam . . .

Ebben az időben írtam neked Budapestre, egy közönséges levelet, július vége felé lehetett, de te nem válaszoltál. Ugye akkor már nem voltál Budapesten? Én ezt sejtettem is. Hogy megbizonyosodjam róla, utolsó cimetre ajánlott express levelet írtam megint. Ez a levél aztán hamarosan vissza is érkezett, mert te tényleg nem voltál már megtalálható.

Mayeréknak nem akartam írni, mert már ugy is elhatároztam, hogy nemsokára K . . . ra megyek.

Időközönként újra eljött Vujkovics egy alkalommal aztán nyilatkozott is és kijelentette, hogy feleségül vesz és kért, hogy mentül hamarabb men-

jek haza K . . . ra. Ő elkísér és annak rendje-módja szerint atyámtól megkéri a kezemet.

Ezek után családi viszonyaimról kérdezősködött és hogy miért mentem én el idegenbe?

A mit lehetett, azt elmondtam neki . . . Nagyon örvendett, hogy te orvos növendék vagy . . . Még azt is mondta, hogy ő az öcséséből — a ki Szerbiában most katonatiszt — orvost szeretett volna csinálni, de az nem igen szeretett tanulni. Máskülönben nagyon jó fiu és jó katona lehet, mert alig 24 éves és máris főhadnagy. Most Belgrádban van állomáson, az esküvőnkre ő is el fog jönni.

Vujkovicsék Belgrádiak, de Milán már 10 év óta nem szerb állampolgár, magyarul is nagyon jól beszél.

Legovszkyék nem tudtak semmit arról, hogy Vujkovics nőül akar menni. Én kértem is őt, hogy tartsa egyelőre titokban. Ugyanekkor azt is elpanaszoltam neki, hogy a neked írt levelem vissza jött . . . Ő azonnal Budapestre utazott, hogy felkeressen téged. Minden áron beszélni akart veled. Elutazása után másnap táviratot kaptam tőle, hogy nem talált sehol. Annyit megtudott, hogy valahol Aradmegyében mint helyettes orvos működöl. Leverten, szomoruan jött vissza, hogy nem találhatott meg.

A mint a mellékelt képről is láthatod, hogy ő már nem olyan fiatal, könnyelmű, esábitó gavallér, már 31 éves. Teljesen bizom benne és tudom, hogy el fog venni, mert nagyon szeret.

Mikor beleegyezésemet adtam arra, hogy a neje leszek, — ha neked és atyámnak nem lesz kifogása ellene. Akkor ő azt mondta, hogy utazzam azonnal K . . . ra, ha atyánk nincs otthon, Mayerékhoz szálljak, vagy pedig béreljek egy butorozott szobát és okvetlen tudjam meg, hogy hol vagy te; mert minden áron irni akar neked.

Most már mindennel beszámoltam neked. És ez egyszer elmondhatom, hogy életemben most először boldognak érzem magam. Adja az ég, hogy ne bánjam meg boldogságom megnyilatkozását.

Már megírtam Vujkovicsnak, hogy te hol vagy, a napokban mindenesetre levelet kapsz tőle.

Iráj nekí azonnal. Légy hozzá jó és szives, hiszen megérdemli mert jó ember. És én érzem, tudom, hogy boldog leszek vele. Vajha elfogadod tőlem majdan viszonyul csak egy kis részecskéit is annak a sok jónak, a mit te drága bátyám évek óta reám pazaroltál, a te hugod csak akkor lesz ám ezerszeresen boldog. Mert ha asszonyon leszek, módomban lesz ám, hogy rajtad segítsek . . .

Ugy értesültem, hogy atyánk a jövő télen K . . . ra fog jönni és itt marad télire. Vujkovics is megígérte, hogy három-négy nap múlva meglátogat. Azt hiszem, hogy atyánk is itt lesz akkorára s Vujkovics beszélhet majd veled.

Én is hosszú levelet kérek tőled, elsősorban ezt,

másodsorban pedig, hogy régi testvéri szeretetedet ezután se tagadd meg tőlem, mert nem tudnám az ellenkezőt túlélni.

Kívánom, hogy láss tisztán és ez éjji virrasztásom alatt arra kérem a jó Istent, hogy higgyél nekem. Szivedet ne érintse a kétség kínzó fullánkja. Esküszöm anyánk halálára, hogy amit elmondtam, az mind igaz. Szívszakadva várja soraidat szerető hugod.

*

Még néhány sor volt a levél végén, de Elemér a szeméből hulló könnyektől nem látta azt elolvasni. A fiatal orvost annyira meghatotta huga levele, hogy percekig nem jött magához, meredt tekintettel bámult maga elé . . .

Később újra a kétség fájdalma szállta meg lelkét. Mentül jobban mentegetődzött Paula a levélben a kétkedés ördöge annál inkább bántotta Elemért. Aztán eszébe jutott huga esküje. — Ennél a gondolatnál egy kis nyugalom költözött a jó testvér fájó szívébe . . . Nyugodtan vette a kezébe a tollat és írt.

Kedves hugom Paula! Mondhatom, hogy leveled megrendítette egész valómat . . . Hiszen ez borzasztó, a mi veled történt. Fáj, nagyon fáj, hogy az idő alatt, a míg a kórházban betegen feküdtél, egy teljes félévig, még egy sorra se méltattál. Ha tudatod velem kétségbeejtő helyzetedet, azonnal Belgrádban termek. Magammal hoztalak volna és az ujvidéki Kalmárnén is elvertem volna a port.

Értem titkolódzásodat, fel tudom fogni, hogy te ama idők történetét előttem homályban akartad tartani . . . Ha ez az egész szomorú történet nincsen Vujkovicsnal csak egy kicsit is összefüggésben, akkor hiszem és talán a sors megengedi, hogy boldog leszel vele . . . Erre vonatkozólag egyéb véleményem nem lehet, már a történetek után sem . . .

Abban a pillanatban, mikor Bereckynéhez való utazásod helyett más, egy bizonytalan utra tértél, ezzel a lépéssel felszabadítottad magad az én szárnyaim alól, te szerénted az én előmenetelem könnyebbségének érdekében. Jól tudom, hogy ezt a szerencsétlen, kárhozatos lépést jó szived su. alátára titted.

Tehát attól a pillanattól, a mikor Ujvidékre mentél önura lettél cselekedeteidnek. Magad lettél felelős jó, bár ha rossz utaidért is . . .

A téged mindenek felett szerető lelkemre mondok, hogy neked hihetetlennek látszik az, hogy Vujkovics feleségül venne. Ezen gyanum, — adja az ég, hogy csalódás legyen . . . Kétkedő szavaimra azért meg ne rendülj. Légy erős és légy a legrosszabbra is elkészülve és még akkor se essél kétségbe, ha jóslatom teljesülne.

Gondolj arra, hogy van még egy szerető bátyád, aki mindenkor tárt karokkal fogad téged és a multak emlékére örök fátyolt vet.

Ha mostan menyasszony nem lennél, utána jár-

nék annak az ujvidéki lélekkufárnak, hogy a méltó jutalmat megkapja tőlem. De egy lépést sem teszek, mert a szomorú történet megbolygat sásával — jól tudom — csak boldogtalanságodat segiteném elő.

Nagyon örvendének, hogyha Vujkovics K... ra megy -- nem restellené az utazást meghosszabbítani és ide jönne... Nagyon szívesen látnám őt. Add át neki igaz üdvözlömetem.

Lehetőleg sürgesd esküvőd napját. És lehetőleg vedd igénybe Vujkovics szíveségeit; értem, leginkább az anyagi segítséget... Tedd meg ezt a kérésemet irántam való tiszteletből. Én gondoskodni fogok rólad, a mennyire csak tőlem telik. A kelengyédet is beszerzem... Az esküvő után aztán vehet ő neked azt, amit akar, de egyelőre ne fogadj el tőle a szokásos apróbb menyasszonyi ajándékoknál egyebet semmit.

Teljesüljenek vágyaid, melyek boldogságodhoz vezetnek. Hidd el, hogy én az életemet áldoznám fel azért, hogy csak te légy boldog. Az örömteli boldog viszontlátásig csókol Elemér.

Szegény Paula sok könnyet hullatott a levél olvasása után...

Elemér leveleiből kiértelt a fájó kétség melankóliája... jól tudta azt Paula, hogy bátyját képtelen meggyőzni a valóról... — Oh, htha még Vujkovics tudná azt, hogy ő Belgrádban volt, akkor ő neki vége volna. Hiszen már csak a gondolatra is mit szenved, hogy Elemér nem szívből hisz neki. Pedig édes anyjuk halálára esküdtött neki, hogy mind igaz az, amit megirt neki.

De hát igaza is van Elemérnek, — gondolta a szegény leány — hiszen alig hihető el az, ami velem történt... Ki hiszi azt el, hogy én csak egy keservesen átvirrasztott éjszakát töltöttem el ott, a hol a kinszenvedés kálváriáját jártam végig, a míg öntudatom el nem hagyott... Ki hiszi el szeplőtlen lelke tisztaságát, senki, senki...

A szerencsétlen teremtés a levél elolvasása után azonnal írni kezdett:

— Édes jó bátyám! — Végtelen nagy fájdalmat okoztál nekem leveleddel, a melyből kiérzik hitetlenséged...

Hiszen nem azért folyik az én ereimben éppen olyan vér mint a tiedben, hogy leveled után érzéseidet nem tudnám kivenni. Oh én istenem, miért is irtam meg neked az igazat. Miért nem tudtam valami olyast, a mit te inkább elhitté volna. De én nem mertem neked hazudni, sőt szívesem nem is tudtam neked elég híven leírni.

De hát legyen minden örökre elfeledve. Szív-fájdalmamat ezentúl titkolni fogom. És soha, sohase fogom veled éreztetni, hogy megsértetted anyáink emlékéit, a mire én esküdtem neked. Azt se fogom soha megemlíteni, hogy kétségbe vontad hűd lelki tisztaságát és hogy ezzel önmagadat is megsértet-

ted... Te is tévedhetsz, mert ember vagy. Én pedig balga voltam! De azért csak úgy szeretlek, mint ahogy eddig szerettelek... Azaz, hogy tévedek, mert most még jobban érzem irántad való szeretetemet, mert ártatlanul megbántottál és képes volnék azonnal meghalni, cserébe azzal a tudattal, hogy hiszed ártatlanságomat. Édes, jó bátyám, ki mondhatatlan az, hogy mennyire szeretlek téged!

Milán itt volt tegnap, reggel érkezett és este már el is utazott. Ezuttal nem volt ideje, hogy hozzád mehessen. Azt mondta, hogy írni fog neked azonnal, talán már azóta meg is kaptad tőle a levelet?

Atyánk, amint értesültem, pár nap múlva itt lesz... Milán nagyon sajnálta, hogy vele nem beszélhetett. Igérte, hogy két hét múlva ismét eljön... Mayerékhoz is elmentem vele, nekik nagyon tetszik és azt mondták, hogy hálát adhatok az Istennek, hogy ilyen vőlegényem van... De ellenben — fülemhez jutott — hogy sokan élnek a te gyanudal, hogy Milán elcsábított, vagy el akar csábítani... Nem hiszik, hogy a felesége leszek...

Mayeréken kívül soha, senkihez sem járok. még is fülemhez jut a szóbeszéd, a pletyka, különösen, hogy Milán itt járt. De nyugodt vagyok és hiszek Milánnak, különben sem tanácsolta volna, hogy jöjjenek haza, ha rossz szándéka lenne velem...

Sok mindent elsorolt még a szegény leány... A mivel meggyőzni akarta bátyját, hogy Vujkovics nagyon tisztességes ember.

*

Elemér sötét gondolatokba merülve nézett maga elé... Nem hitt szerető hűgá jövő boldogságában. Nem tudta elhinni, hogy Milán feleségül veszi.

A fiatal orvos lelke balsejtelmekkel volt tele. A melytől oly nehéz volt szabadulni...

Kinos szendergéséből alig ocsudott fel, s máris meg jött szomorú bizonyíték, ami határozottan mondta, hogy szegény Paula hűgá nem lesz boldog soha. És Vujkovics Milán levele mondta ezt, a mely előkelő stílusban de annál kegyetlenebbül hangzott:

— Igen tisztelt uram! — Mélyen sajnálom, hogy személyesen nem ismerkedtem meg önnel. Önnek férfiúi jellemét, Paula hűgá iránti határtalan szeretetét — a hallottak után van szerencsém már ismerni...

Eppen az ön férfias jellemére és ítélőképességére vagyok utalva, a mikor kérem önt, hogy segítsen arra, hogy adott szavamat hűgától visszakeríthessem...

Elsorolva ismerettségüktől kezdve mindent, ön befogja látni, hogy én tiszta önzetlen vonzalommal viseltetem Paula hűgá iránt, a mikor neki megígértem, hogy feleségül veszem.

Valószínűleg tudja ön, hogy Zimonyban ismerkedtem meg Paulával. Elmondta, hogy rossz családi

viszonyok miatt van távol hazulról. A rossz családi körülménynek nagyobb részben a mostoha az oka... Én ezt mind el is hittem s meg is győződtem róla, hogy úgy van.

Az ön huga nekem nagyon megtetszett. És én tisztességes szándékkal közeledtem hozzá, amit már számtalanszor be is bizonyítottam.

Elhatároztam, hogy Önt Budapesten felkeresem és Öntől kérem meg huga kezét. Mert atyjuknak K. . . ra hiába írtam, nem tartózkodott már ott. Budapesten Önt se sikerült fellelnem. Nem maradt egyéb hátra, minthogy Paulát K. . . ra küldjem. Hogy a míg én is rendbe jövök és hogy még Paula atyja és fivére tartózkodási helyét megtudjuk. Igyen ő ott, ahol ismerősei vannak és hogy készíttesse lassan kelengyéjét.

Hát most visszatérek arra a momentumra, mikor Paula hugától kérdezősködtem, hogy mióta van távol a szülei háztól. Ő azt mondta, hogy alig egy fél éve. Én hittem neki, de a véletlen közbe játszott. Megtudtam, hogy Paula Zimonyba, Belgrádból jött.

Most mikor Paulát meglátogattam, azt is megtudtam, hogy már két éve is elmúlt annak, hogy ő édes atyjától elment és hogy még Ön se tudta huga hollétét.

Es óvatosan, kellő tapintattal kérdezősködtem Paulától és magyarázatot kértem, hogy a két év alatt hol volt és milyen állást foglalt el. Menyasszonyom erre végtelen zavarba jött, akadozva kitérőleg felelt és kérve kért, hogyha szeretem, akkor ne kérdezősködjem tőle. Ne tegyem őt szerencsétlenné; ő ártatlan.

Én mitsem szóltam erre, titkolt szomorúsággal, bucsuztam el tőle, sürgős dolgaimat hozza fel indokul. Azzal a gondlattal utaztam el K. . . ról, hogy oda többé soha vissza nem megyek.

Nem akarom hugát, meg magamat boldogtalaná tenni. Ha el is venném őt, örökre szívemben hordanám a kétkedés férgét. A mit most szégyelek megtenni — már Paula iránti szerelmem miatt is — hogy kutassam a multat, azt, — hogyha Paula a feleségem lenne — megtenném. Hogy is ne tenném meg, ha arra a házasság után még okom is lenne! Jaj lenne akkor mind a kettőnknek. Beláthatatlan az a veszedelem, a mi akkor érme minket.

Most kérдем önt, nem-e jobb, ha letérek a kölcsönös veszedelmet hozható utról? Ön is beláthatja uram, hogy nem tehetek másként. Jobb most szakítani, mint esetleg akkor, amikor a szakítás mindkettőnkre nagy szerencsétlenséggel járna.

Kérem Önt, vegye magához Paula hugát. És lehetőleg mondjon valami rosszat neki, hogy nem érdemlem meg az ő kezét. Majd csak bele nyugszik a változatlanba.

Higye el uram, kimondhatatlan fájdalmat okoz

nekem e sorok írása, de családom hirneve és a saját becsületelem követeli határozott eljárásomat. Én ezt a szerencsétlen gyermeket nem akarom boldogtalanabbá tenni.

A mai postával neki is küldtem egy levelet, a melyben az esküvőnk napjáról semmi említést nem teszek s egyben kértem őt, hogy menjen az ön szárnyai alá.

Fájó szívvel kérek öntől bocsánatot, hogy levelem által, bár akaratlanul fájdalmat okoztam.

Tartson meg továbbra is jóindulatában, maradtam őszinte tisztelője:

Vujkovic Milán.

Elemért egy cseppet sem lepte meg a levél tartalma. Hogy Milán előbb utóbb lemond Paula kezéről, azt ő előre sejtette.

Alig hogy elolvasta a levelet, még gondolkozni sem ért rá a fölött, hogy mit is írjon Vujkovicnak. már is egy táviratot kézbesítettek neki.

A fiatal orvos reszkető kézzel vette át a táviratot s alig mert a felszakított papirosra nézni. Azt már látta, hogy K. . . ról jön, talán Paulától — gondolta — Elemér.

(Felytatjuk.)

MESE AZ ARADI KULTURPALOTÁRÓL.

Arad, május 30.

Réges-régen, sok esztendővel ezelőtt felmerült Aradon két eszme. Az egyik az volt, hogy pantheont kell emelni a szabadságharcz vértanuinak, egybegyűjteni azoknak még megtalálható földi maradványait s akképen kegyeletes nemzeti zarándoklás színhelyévé, a magyar szabadság mekkájává tenni Aradot. A másik volt az időközben létesült szabadságharczi ereklyemuseum számára palota építése, hogy az összehalmozott drága kincsek biztos és megfelelő elhelyezést nyerjenek.

A kik még tudnak visszaemlékezni bizonyíthatják, hogy becsületesen, igazán lelkesedtünk ezért a két eszméért a mult század nyolcvanas, illetve kilenvenes éveiben. Sőt a pantheonra Vásárhelyi Béla elnöklete és néhai Iványi Ödön jegyzősége mellett alakult bizottság egy számottevő összeget gyűjtött is. A másik eszme: az ereklyemuseum palotájának ideája iránt mostohább volt az anyagiakban kifejezésre jutó lelkesedés; a Kőlcsey-egyesület mindössze pár ezer koronát tudott összehozni erre a célra.

Egyszer aztán — mint a hogy ki szokott aludni minden szalmaláng — elmúltak ezek a hazafias lelkesedéseink s a Kölcsey-egyesület egymagára maradt a tervével. Ebben az egyesületben ekkor egy új gondolat merült fel. Egyesíteni kell a kétféle ideát és egy olyan palotát kell építeni, amelyik pantheon is, múzeum is. Ilyent kell építeni — mondták — először azért, mert egy alkotást könnyebb létrehozni, mint kettőt, másodszer pedig azért, mert ha ilyen jellegű középületet emelünk, annak a költségeit az ország hazafias közönsége általános gyűjtés útján hamar összehozza s akkor ez a ház nem Aradnak, de az országnak, a nemzetnek a háza, az egész nemzet szent fájalmának a letéteménye lesz.

Csak hogy a nemzet áldozatkészségét időközben más célok vették igénybe. Erzsébet-szobor, Kossuth-szobor kötötték le az érdeklődést és a filléreket egyaránt s az aradi mauzóleum iránt nem mutatott a nemzet olyan figyelmet, a milyenre a kezdeményezők számítottak. Be kellett, hogy lássák, miszerint ha valamit létesíteni akarunk, azt csakis a saját erőnkre támaszkodva tehetjük.

Közbe megint történt valami, ami új fordulatot adott a sok hányattatáson keresztül ment ideának. A Kölcsey-egyesület a város segélyével megvette Atzél Péter könyvtárát s most már azon feladat előtt is állott, hogy egy nyilvános könyvtárt létesítsen, aminek szintén helyiségekre van szüksége. Sőt a könyvtárak és muzeumok országos felügyelősége egyenesen sürgeti és elengedhetlen feltételül állítja, hogy a könyvtár jól helyeztessék el, a város pedig segélye fejében azt kívánja, hogy a könyvtár rendeztessék s a közhasználatnak átadassék.

Mindezek fölött a nehéz kérdések fölött sok meddő és csupán akadémikus jellegű tanácskozás folyt az utolsóelőtti esztendőkből, mig nem egyszer megemberelte magát a Kölcsey-egyesület és nekivágott a kezdés útjának. Nekivágott úgy, hogy körvonalazta: tulajdonképpen mit akar, mire van szüksége. A megállapodás, ahogy átszűrődött, az, hogy tulajdonképpen az, hogy tulajdonképpen muzeumi és könyvtárpalotára van szükség, a melyben a

gyűjteményeket elhelyezni lehessen. Mivel pedig ebben az épületben a szabadságharcú ereklyék muzeuma is helyet talál, legyen egy impozáns díszesarnoka is a palotának pantheon-szerű jelleggel, a kegyeletes nemzeti jellegű ünnepségek megtartására.

Ez a gondolat elég szerencsés volt, de kevésbé volt szerencsés az a pályázat, melyet az egyesület egy ilyen épületnek — ahogy nálunk nevezni szokás, kulturpalotának — a terveire kiírt. A tervezők adtak mindenféle stílt, de nem adtak olyan épületet, aminőre Aradon szükség van. És adtak pompás terveket, de nem adtak olyan költségvetéseket, a melyek a mi viszonyainknak megfelelőnek.

Ezzel aztán megfeneklett a dolog újra. Már több, mint esztendeje pihen a kulturpalota ügye és azután a lanyha érdeklődés után ítélve, a mivel a Kölcsey-egyesület tagjai az egyesület iránt viseltetnek, aligha is kerül újra felszínre. Pedig kár; mert a kulturpalotára szükség volna Aradon. Szükség nemcsak azért, hogy az összehalmozott gyűjtemények helyet nyerjenek s megszűnjék a mostani állapot, midőn egy több ezer kötetnyi könyvtár az ereklyemuzeum állványai alá van esomagolva, ahol pusztul és penészedik, mikor a képtár darabjai a városháza szobáinak falain vannak szétszórva s mikor az ereklyemuzeum legértékesebb darabjait nem lehet hely híján kirakni. De szükség volna a kulturpalotára azért is, hogy központjává legyen annak a szellemi életnek, mely már-már kiveszőben van.

Vajjon a Kölcsey-egyesület felébreszti-e újra a kulturpalota alvó ügyét? És ha igen, vajjon életre tudja-e galvanizálni ezen ügy iránt azt az érdeklődést, amely egykor megvolt, de a mely az idők folyamán — sajnos — egészen elveszett?

Omega.

NYARALÁS A TÁTRÁBAN.*)

A napsugárnak nyárra hajló melege felkölti az ember lelkében a szabad természet iránti vonzalmat. S aki csak teheti szabad idejét minden biztonnal arra használja fel, hogy kiránduljon az Isten szabad ege alá, ahol távol

*) Tekintettel a cikk közérdekű voltára, ajánljuk az olvasó szíves figyelmébe. A szerk.

a világ zajától gyönyörködik az Isten adta természet szépségében.

Mert nemcsak a beteg ember érzi szükségét az életnek, új lendületet adó természetnek üdítő és orvosló hatását, de a legegészségesebb ember is érzi ereiben tavaszkor a nyaralás és üdülés szükségét.

Innen van az, hogy a nyári sáisonban civilizált emberek nagyobb része a főváros és alföldünk tehetősebbjei, a zárt levegőtől menekülnek a szabadba, a nyaraló és üdülő helyekre, a fenyvesek közzé, ahol kora reggeltől késő estig a szemüditő kertekben, sétatányok, árnyas erdők és hegyek között, a szokásos mozgás a szabadban, séták és kirándulások alkalmával a fáradt és elfáult testi szervezet üdítő tisztaságában élvezi azt, a mit zárt falai között nélkülözött.

Nem irok azokról, kiknek Isten módot adott arra, hogy drága pénzen fürdőzzenek, de igenis azokról, s ama sokakról van szó, akiknek anyagi szempontból nincs megengedve, akik kevés pénzzel, nagy pénzbeli megtakarítással nem fürdőhelyeken, hanem felvidékünk nyaraló-telepén élvezhetnék a fenyves erdők üdítő hatását. — De hát vannak ilyenek hazánk felvidékén? Elvéve, itt-ott vannak ugyan, de inkább azt lehetne mondani, hogy egyáltalában nincsenek. — Pedig lehetnének akáresak Tirolban. Svájcban, a hol ugyyszólván minden község ilyen nyaraló hely, mely községek lakói maguk alakítják át házaikat, kényelmessé teszik azokat, hogy a sok oda özönlő idegen nyaraló és turista jól érezze magát olesó pénzen. — Ha pedig ez ott kivihető, minálunk is hasonlóképpen, a hol fenyves erdőink, hegyesuesaink, magas hegyláncaink, frissen esobogó hegyi patakjaink s hazánk felvidékének természetadta tulajdonságai amazokéval teljesen vetekednek. Már pedig, hogy Magyarországon ilyen felvidéki nyaraló telepeink nincsenek, annak nemcsak a felvidéki tót népünk érzéktelensége az oka, hanem ehhez más egyéb is hozzájárul, a min egy kis ügybuzgóság és jóakarattal lehetne igazán segíteni.

Itten e sorokkal nem akarok egyebet, mint a nyaralni óhajtó uri közönségnek egy Zólyom megyei kis községet bemutatni és annak páratlan szépségű vidékét megismertetni, a hol egy ilyen nyaraló telepet, vagy vízgógyintézzettel egybekötött szanatóriumot is bátran fel lehetne állítani, illetve létesíteni, ugy a klíma, mint a vidék szépsége ennek megfelelne.

Ezen község neve Motyók, ezen községről és vidékről el lehet mondani, hogy a fenyves erdők hazája! 749 méter magasságban a tenger színe felett, erdőktől, négy oldalt körülvevő völgyben terül el a község, a Liptóme gyei Sturza hegyesues aljában és Koritnica híres gyógyfürdő tőszomszédsága, amennyiben 2 óra alatt a fenyvesek közt sétálva oda juthatunk. Besztercebánya, Zólyom m. székvárosa szintén 2 órányira van Motyóktól, ez az utolsó vasuti állomás is, a 2 órai utat az utas folyton az erdők között haladva teszi meg és kevésnek tartja arra, hogy a természet fenségességében eléggé gyönyörködhessek, amerre csak a szem ellát, csupa illatos fenyves min-

denütt, a szebbnél-szebb vizesések egymást érik. A nyaraló egész nap minden fáradság nélkül élvezheti a fenyves levegőt, mert amint kilép az ember a szabadba, máris a fenyvesben van és szívhatja annak ozondus levegőjét, a mozgást, hegymászást szerető embernek van alkalmá felmenni a közeli Krizsnára 1575 m. Sturza, 1069 m. Prasiwa 1634 m. magas hegyesuesokra és azokról messze a pompásabbnál pompásabb látványokra gyönyörködni, a sétálást kedvelőknek a hegyek és erdőkkel körülvevő községekben alkalmunk van Liptó, Rözse, Bükös, Zólyom-Lipese, Dóval, Óhegy, Szarvas és Urvölgy, Hernánd papirgyár, községekbe és telepeire ellátogatni. Egy szóval az, a ki nyaralni akarna, itt nem monoton szerűleg, de variálólalag töltené, s jól felhasználná nyaralási idejét.

Motyók községet, mint romantikus nyaraló helyet, ezen okoknál fogva minden fővárosi és alföldi embernek a legmelegebben ajánlhatom, s bár eddigelé is ajánlásom folytán több előkelő család van, kik a nyaralásra való idejüket itt töltik el, nagyon szívesen adok utbaigazítást, mi módon helyezhetők el a nyaralók itt a saison alatt, meg vagyok győződve arról, hogy sokan szeretnének a nyáron át a fővárosból és alföldről ozondus fenyves levegőt élvezni kevés kiadással, ez itt elérhető, amennyiben 80—100 koronáért teljes ellátás kapható személyenként és pedig uri ellátás.

Föltett szándékom az, (hogya nem is mindjárt, de talán már a közel jövőben) hogy egy nyaraló telepet létesítsék és azt hiszem kevés ügybuzgósággal, utánjárással a helybeli és környékbeli lakosokat sikerülne meggyőzni arról, hogy az anyagi jólétüket vonja maga után. Szeretném ha már rövid idő múlva a fővárosi lakosok számára egy a mai kor igényeinek megfelelő nyaraló-telepet létesíthetnék a hol a kevésbé vagyonos (tisztviselő) uri osztály jól érezze magát.

Tudva levő dolog, hogy hazánk egyéb dus áldásai között ásványvíz források dolgában is gazdag, sőt a már ismert gyógyforrásaink között majd mind azt fellelhetjük, amit Európa számos országaiba szétszórva találunk. — Ellenben ismét számos oly gyógyvizeket vagyunk képesek felmutatni, aminőket máshol nem találhatunk. Pedig a számtalan parlagon heverő ásványvizeink között igen valószínű, hogy még olyanok is léteznek, a melyeknek jelenleg még hiányát érezzük, s remélhető, hogy egy munkás utókor, a kárpátok völgyében a marienbadi, vagy egri víznek nem egy hasonmását fogja fölfedezni, miként alig pár évtized előtt a keserűvizek dolgába oly szegénynek hittük magunkat, miglen véletlenül egy külföldi nő Szt. Gellérthe gy tövében vizet kélvén, mikor a neki nyújtott pohár vizet megízlette, felkiáltott: „Hisz ez pülnei víz!” azóta keserű vizeink mása Európa szerte s az oceánon túl a szigetvilágot is megjárták.

Ezen kitéréssel csak azt akarom dokumentálni, hogy Zólyom megye e szegényes fekvésű községének hegyeiben Motyók közvetlen szomszédságában is van egy gyógyvíz, melynek eredeti forrására, ha nem sikerült is eddig közvetlen ráakadnom, de vízből sikerült annyit felfognom,

hogy vegyelemezés végett Budapestre küldhettem belőle. Ezen forrás vize véleményem szerint vastartalmu, sőt valószínű, hogy azonos a közel fekvő Koritnicai vízzel.

Mihelyt ezen víz analizését Budapestről megkapom, szándékom a forrás eredetét saját költségemen felkutatni, és ennek sikere esetén miért ne lehetne egy fürdőházat, esetleg a víz gyógyhatásához képest egy szanatóriumot a betegek, és üdülők részére itt Matyókon létesíteni.

Matyók magaslati gyógyhelynek is alkalmas fekvése, klimája megfelel Görbersdorf és Dánosz magaslati gyógyhelyek klimájának.

Azt hiszem, nem járna nehézséggel tervem kivitele, a helybeli illetékes megyei és erdő kincstári hatóságok és körök bevonásával, mindezt kilehetne vinni, a mi nem csak a nagy közönség javára, de e szegény község előnyére és felvirágzására szolgálna, mert bizony a jelen körülmények között sokat nélkülöznek a lakosok.

Mindezen lehetne segíteni, mihelyest Matyókon az első penzios nyaraló telep ismert lesz, esetleg a szanatórium létesül.

Ennélfogva itt is áll a régi latin közmondás: „Omne initium durum“ t. i. minden kezdet nehéz, de ha az általam Matyókon tervezett ólós penzios 80—100 koronás nyaraló telep a fővárosi, és alföldi nyaraló közönség részvételével, és az én önzetlen ügybuzgalmmal létesül, úgy már a közel jövőben ezen matyóki vadregényes vidék fogvatkozásain segítve lesz.

Bárki tehát olvassa soraimat e lap hasábjain, ha hozzám fordul készséggel adok felvilágosítást, és utbaigazítást: kezeskedem egyttal, hogy Matyókon, Zólyom megye természetlő megáldott helységében, (mely tapasztalásom szerint a Tátrafüreddekkkel is versenyezhet szépség tekintetében) ez idén megfordul mint nyaraló, az úgy megszereti, hogy eljön a következő években is.

Még arra kérem az olvasót támogasson közérdekű tervem kivitelében.

Matyók, 1903. május 22-én.

torboszlói Beretzký Ottóné.

KRÓNIKA II.

A NŐ TERMÉSZETRAJZA.

Arad, május 30.

Egy amerikai humorista, O'Rell Miksa könyvet írt az asszonyokról, jobban mondva, megpróbálta írni az asszonyok természetrajzát. Humoristához illő vállalkozás. Az örök változóságot, a szeszély és következetlenség emberi megtestesülését más ki választhatná témájául? Komoly tudós, ha hozzá nyulna ehhez a témához, az is mindjárt humoristává válnék — legalább az asszonyok előtt, akik olvasván a róluk írt könyveket, cikkeket, mindig fénye-

sen mulathatnak és megelégedéssel konstatálhatják magukban:

— No, ez sem ismert ki bennünket!

Az asszonyok természetrajzát ugyanis se tudós, se humorista nem írhatja meg. Okleveles rébusz-megfejtő legyen, aki vállalkozik rája. Mert tudományos, vagy legalább is komoly alapon csak olyasmiről lehet írni, ami van és állandóan van. Az asszonyokban pedig csak a változóságuk állandó és csak a következetlenségük következetes.

Az amerikai humoristának könyve még nem jutott ide. De külföldi lapok amolyan szórakoztató, elméskedő csevegésekben már ismertetik s ezekből látjuk, hogy a szerző ilyesféle kérdéseket feszeget benne: „Felelős lény-e az asszony? — „Mi szeretne ön inkább lenni: asszony vagy férfi?“ stb. Szól pedig könyvében arról, hogy a női szépségnek ma nem a szépség, hanem a toalett a főeleme, hogy minden nő született színésznő, s hogy a legszebb asszonyt is csak a férfi illúziója teszi a legszebbé.

Mintha mindezt már halottak volna! De úgy látszik, az asszonyokról való írásokban meg a káposztában közös tulajdonság, hogy újra fölmelegítve is jó. Az O'Rell „asszony-aforizmái“ is ilyen fölmelegített igazságok, de szívesen olvassa őket az ember, mert témának az asszony mindig érdekes. Csakhogy persze nem szabad komolyan elhinni egy olyas aforizmat sem, mely az asszonyokról szól. Ahány asszony, annyi igazságot lehet róluk írni, de ezek a relativ igazságok sem hosszú életűek, mert ami még ma az egyik asszonyra nézve „örök“ igazságként megállhat, holnap — úgy lehet — már hamis okoskodásnál nem egyéb.

És ez természetes is lesz mindaddig, míg a női hivatás csak egy lesz és ez az hogy a férfiakkal tessenek. A változatosság ezerszínű köntösét kell egyéniségükre, külsejükre öltönek, hogy ennek a hivatásnak megfeleljenek. Mert a még oly szép, a még oly kedves, ha mindig egyformán szép és mindig egyformán kedves: unottá válik. Az asszonyi nemnek mint egyéniségnek kifejlődését az teszi tehát nehézé, hogy nekik az a hivatásuk, hogy a férfiakkal, tessenek, hogy a férfi munkától terhes életébe színt, derűt sugároztassanak. Már ahol az asszonyi hivatásnak fölébe helyezkedik az anyai hivatás, ott lehet aztán szó általános női egyéniségről, örök igazságokról és ott ezekben az igazságokban meg is van a valóság értéke.

Az asszonyokról való örök igazságok lehetősége összefügg a nőemancipációval is, a nőemancipációval, mint oly mozgalommal, mely megaláztatja tartja a nőre, hogy a férfihoz kösse az existenciáját, mely önálló létet követel a nő számára és ez önálló lét alapját a munkában és a női élethivatás szabadságában látja. Éppen e helyett fejette ki a minap „gé“ jelzés alatt rejtőző illusztris kollégának, hogy nőemancipáció manapság tulajdonképpen már nem jámbor óhajlás, hanem legnagyobb részét szomorú valóság. Igenis, az asszonyok tulnyomó része nem él már manapság a női hivatásának, mivelhogy az élethivatásának kell élnie, a mindennapi kenyérért kell törnie magát. És

ezekekről a nőkről bizony már lehet örök igazságokat írni, mert az ő egyéniségüket nem irányítja többé a tetszeni óhajítás ezer változatu mesterkedése, az ő egyéniségüket egyenlősítő járom alá hajtja az élet.

Szigorló jogászaink tanulván egy egyetemi profeszszornak igen fellegetes és magas elméletét, rendszerint kicsinylően 'emosolyogják ez elmélet ama fejtegetését, mely a nőemencipációról szól. Azt mondja ez az elmélet, hogy a nőemencipációt nem kell kivánni, mert ez fogja kiölni a nőből az anyát és a századok múltán való emancipált nő-talán odáig fog jutni nőiességéből való kivetkezésében, hogy nem is tud majdan többé gyermekeknek életet adni. Vég-ső konzekvenciának kissé messzire megy, de hogy valami ilyesféle fog bekövetkezni, látszik abból, hogy a dolgozó nő csakugyan ma se tud már olyan anya lenni és annyira anya lenni, mint a nem dolgozó.

Ne keressünk tehát örök igazságokat az asszonyokban. Addig jó, amíg nem találunk bennük örök igazságokat, amíg elmés aforizmákat gyárthatunk róluk, amíg egyetlen állandóságuknak a változóságukat, egyetlen következetességüknek a következetlenségüket mondhatjuk. Mert addig, amíg így van, addig a mieink ők, az életünk színe, derüje, sugárfénye. Mihelyt örök igazságok lesznek róluk is, nem leszünk rabjaik és uraik mi és nem lesznek urnóink és rabnóink ők, hanem lesznek valamennyien ők is, mint mi: — rabjai a mindent rabigába hajtó legnagyobb zsarnoknak, az életnek.

SIMEON NYARALÁSA.

Irta: Czettler Rezső.

Minden embernek vannak barátai s vannak ellenségei. Valamint az sem ritka eset, a midőn az ellenségből barát s a barátból ellenség lesz, sőt a minap arra a meggyőződésre jutottam, hogy vannak ellenséges barátok és baráti ellenségek is.

Keserű tapasztalat vezérelt engem e szomorú meggyőződésre s okulásul leírem ide.

Donáth Simeon urhoz három évi barátság fűzött s hogy a barátsággal össze lehet fűzni a lelkeket, tőle tanultam meg, mert eddig azt hittem, hogy csupán cérnával, spárgával, szóval mindenféle kötőszerszámmal lehet csak fűzni.

Fölöttem lakott a harmadik emeleten egy kétszobás udvari lakásban s állítólag a megyénél volt alkalmazásban. Nején kívül három gyermekkel áldotta őt meg az ég, kik néha napján pokoli lármájukkal ébresztettek fel édes álmomból. De hát ilyenek az emberek, némelyek a gyermekeket áldásnak, mások bajnak tartják s hogy én is kénytelen vagyok az utóbbi álláspontra helyezkedni, annak igen nagy okai voltak Donát Donáth Simeon gyermekei.

Egy napon meglátogatott a nagybátyám. Telivér vidéki, a kinek a pesti levegő nem igen szokott használni,

sőt ellenkezőleg, piros színét mindig elvesztette, valahányszor a főváros füstös levegőjét élvezte, de mint aféle gazdálkodó ember, minden esztendőben talált valami venni valót, a miért aztán Pestre felrándult néhány napra.

Azon a napon, a melyen feljött, az első dolga volt, hogy velem a programot megállapítsa. No de ez már vidéki specialitás s nem is veszem tőle rossz néven, hiszen hol lát többet, mint Pesten s aztán, ha már feljön, csak nem ül senki sem a négy fal között.

Első nap elmentünk a Gellért-hegyre s már jó késő volt, mikor hazafelé vetődtünk, de miután a cigány ropogósan húzta a kávéházban a nótát, hát bevetődtünk „egy feketére.” Bizony a feketéből sárga lett, a sárgából meg vörös lett, valamint az estéből is hajnal lett.

Az utcát már septe a vice, a milimarik is cipelték a tejet s a rikkanes is elindult utjára mire haza értünk. Nagybátyám rövidesen kijelentette, hogy huncut az, aki előbb felkel tizenegy óránál. Én szó nélkül bólintotam egyet fejemmel, mit ő jóindulatulag tudomásul vett.

Mondanom sem kell talán, hogy egy néhány pere mulva úgy aludtunk, mintha soha se éltünk volna. Én álmodtam szépet, gyönyörűt s éppen azt álmodtam, hogy nagybátyám, ki látogatásával szerencsétetett engemet, temérdek pénzt hozott számomra, a midőn egyszerre csak zsupsz!

Felébredtem s elállt bennem a lélegzet, a midőn láttam, hogy nagybátyám lepottyant az almáriom tetejéről. Majd szétpukkantam nevettemben, de látva szomorú ábrázatát, kénytelen voltam én is résztvevő képet csinálni a dologhoz.

— Mit csinált bátyám? — kérdém a még mindig földön ülő embertől.

— Hát nem látod? Leestem az almáriom tetejéről.

— De hát mit kerestett ott?

— Hangot!

— Miféle hangot?

— Hát süket vagy, nem hallod?

Most már megértettem. Reggeli 7 óra lévén, Donáth Simeon esetetét őriási lármát csaptak odafent a harmadik emeleten s ettől nagybátyám nem tudott aludni. Csak még azt nem tudtam, hogy került az almáriom tetejére.

— De hát az Istenért, mért mászott fel az almáriomra?

— A hangot kerestem, hogy milyen irányból jön s amit megtaláltam, elveszítettem az egyensúlyt és lepottyantam.

Felkeltem s segitettem, felemelni, hála Istennek nem történt semmi baja sem.

Nagybátyám még füstölgött haragjában, a mikor kopogtak az ajtón. Donáth Simeon lépett be rajta.

— Jó, hogy jön, Donáth ur, éppen fel akartam ön-höz menni. Mégsem járja, igazán nem járja.

— Miről van szó, kérem?

— Ime a nagybátyám, — mutattam lábát dörzsölgető rekonomra — eljött engem meglátogatni.

— Igen örvendek. — vigyorgott Simeon ur, hozzá közeledve.

— Csakhogy ő nem örvend, nem tudott a gyermekek lármája miatt aludni. Mégsem helyes a mai művelt világban a gyermekeket lármázní hagyni, ezt be fogja látni.

Donáth Simeon láthatólag zavarba jött, de nagybátyám még inkább, mert nem tudta, hogy ilyen körülmények között illik-e örömet fejezni ki az ismeretség felett.

— Kérem, legyen egész nyugodt, gyermekeim holnap már falura mennek s éppen azért jöttem, hogy önt is meghívjam vendégemül . . .

— Holnap lehetetlen, nagybátyám azért jött, hogy ő is lásson valamit, nemde?

— Ugy van, kedves öcsém, — felelte nagybátyám — de máskor aludni is vidékre megyek.

Simeon ur újból elrestelte magát s hogy mondjon valamit meghitt bármikorra.

Hogy tehát lerázam nyakamról s ekkép tovább aludhassuak megígértem neki mindent . . .

Nagybátyám negyednapra elutazott s ahelyett, hogy az álombeli pénzmennyiséget rendelkezésemre bocsájtotta volna, arra a meggyőződésre jutottam, hogy multkori „esete“ következtében ráadásul eltörte papirkosaramat.

Egyik meleg napon elhatároztam magamat, hogy szavamnak ura leszek s meglátogatom Simeon urat, ki Péczelen nyaralt. Simeon előzékenyen fogadott s látható örömmel ölelt át, majd kocsjába vezetett. A három esemete sietett magának kényelmes helyet biztosítani a kocsiába, úgy, hogy mi már csak odaülhettünk, a hol hely maradt. Kocsink megindult s rögtön észrevettem, hogy előző nap óriási eső lehetett Péczelen, mert minden percben ki voltunk téve annak a veszélynek, hogy kocsink valami kátyuban megakad. Simeon észrevette, hogy az idő ilyenén volt a nincsen nyemre.

— Tegnap nagy esőnk volt, az egész faluban nagy a sár.

— Valóban, — szoltam elszomorodva s végignézettem vadonatúj nadrágomon, amelyre éppen akkor tette rá Palika sáros lábát.

Simeon látta, de egy szót sem szolt ellene, csak azzal vigasztalt, hogy — majd megszárad.

Végre megérkeztünk a nyári lakba, mely nem állt egyébből, mint egy szobából és egy konyhából s hozzátartozó dűledező melléképületekből. Donáth Simeon felesége fogadott a küszöbön látható örömmel. Alig értünk, azonban a szobába észrevettem, hogy felöltömet a kocsiában felejtettem. Siettem kifelé, de már nem találtam ott.

— Hol van a felöltöm? — kérdém a kocsistól bal-sejtelemtől vezéreltetve.

A kocsis vállat vont, de e pillanatban a hátam megett megszólalt Lacika:

— Báci . . . báci . . . itt van a fejőtő!

Nem tudtam nevessek-e, vagy mérgeledjek, de az-án mégis az utóbbira szántam el magamat, mert a La-

cika felöltőmmel végigseperete a sáros udvart s igen keserves állapotba jutott vissza hozzám.

A gyermek úgy látszott, hogy meg is nehezelt, a miért nem köszöntem meg figyelmét s duzzogva szaladt apjához

(Folytatjuk.)

A NAGY VILÁGBÓL.

△ **Az aulikus gróf.** Ugy látszik, hogy Eszterházy János gróf nagy ellensége a passzív rezisztenciának. Gróf létére sehogyse megy a fejébe, hogy egy miniszterelnök a passzív rezisztencia elvén várja be a míg az ellenzék beadja a derekát.

Csak nem azt akarná az aulikus nemes gróf, hogy fegyveres erővel kényszerítsék az ellenzékét arra, hogy a katonai javaslatokat megszavazza . . . Vagy talán még abba is belemenne Eszterházy, hogy statáriumot léptessen életbe Széll Kálmán. S végeztesse ki mindazokat, akik elég bátrak szemébe vágni a kormánynak azt, hogy a türelem pohara megtelt, több már abba nem fér abból a perfidiából amit századok óta vagyunk kénytelenek megemészteni.

Nem, aulikus nemes gróf. Széll Kálmán nem teszi meg azt amit az ön fekete lelke javasol. Gubbasszon Ön csak ott a konzervatív főrendiházban a penészes elveivel együtt. Ütni fog majd az az óra a mikor jogosulatlan főrendek hivatalkodását a magyar nép leszállítja a maga értékére.

*

— **Nyomdászok juniálisa.** Az aradi könyvnyomdászok szakegylete június hó 14-én rendezi a csálai nagyerdőben idei nagy nyári mulatságát, mely minden évben a leglátogatottabb, legsikeresebb juniális szokott lenni. Nyomdászaik az idén is kitesznek magukért, olyan mulatságra készülnek, amely a mulattatás dolgában még az eddigieket is felül fogja mulni. A nagyerdőt ez alkalommal villannyal fogják világítani, lesz azonkívül konfetti-csata, világposta, karikadobás. Délután öt órakor lég-hajót bocsátanak fel, este 8 órakor padig görög-tűz fény mellett a hölgyek felvonulása lesz. A tánc már délután megkezdődik s ezt fogják tarkítani a program különböző mulatságos pontjai.

*

— **Szerbia és Montanegró.** Nincsen a kontinensen állam, a melyről annyit beszélne a világ, mint Szerbiáról és Montanegróról. Az egyik miniatűr államocská nemcsak fekete hegyeiről ismeretes, hanem hirneves arról is, amit Nikita fejedelem szerzett neki. Nikita az ő királyi fenség fejedelmi tekintélyével ki tudta vinni azt, hogy komolyan vegye őt minnen európai uralkodó.

Ilyenképen aztán teljesen érthető, ha Nikita ő királyi fensége sehogysen akar az ő fekete hegyeivel megelégedni, hanem szüntelenül azon töri a fejét, hogy mi módon lehetne az ő hatalmának Dunáig utat nyitni. Régi terve az neki, hogy az ő hatalmi egyensulja ne Cetinjébe, hanem az Obrenovicsok királyi városában Belgrádban legyen.

A szerb-montanegrói testvérlesülési politika, a melyik Milán király eltávozása és Sándor király házassága után nagy pompával lett bevezetve, úgy látszik, hogy egy hallatlan botrány következtében siralmas végett ért. Mindenki, aki Petrovics és Obrenovics-dinesztia politikai tendenciáit és ravasz tetteit ismeri, tisztában volt azzal, hogy a két dinasztia nem vette komolyan ezt a testvériséget. Azonban Szerbia és Montanegró hazafias köreiből mégis azt a reményt táplálták, hogy Sándor király és Nikita fejedelem, tekintettel arra a veszélyes helyzetre, amelyben a szerb nép a Baikán-félszigeten van, bosszútól lihegő terveiket fel fogják adni és habár egy ideiglenes, de mégis közös akcióban fognak megegyezni. Ez a remény azonban teljesen alaptalannak bizonyult, mert nemcsak Belgrádban, hanem Cetinjében is uralkodik az a kölesönös ármánykodás és az összeesküvések napirenden vannak. Hogy Nikita utódai a Balkánon vezető szerepre vannak hivatva annak eléggé megveti az alapját Montanegró fejedelme, a ki nem röstel még Sándor szerb király életére is törni, hogy vérmes reményei megvalósuljanak.

× **Műbizalom.** Ugy látszik, hogy a vármegyék hatalmi polcán levő burzsoá talpnyalók megsokalták azt, hogy az országban milliók mertek tiltakozni a katonai javaslatok ellen. Azért hát sorompóba léptek az uszály hordozó lakájok és több helyen erőszakolják a kormány iránt műbizalom hangulatát. De hogy a közélet ennek a műbizalomnak az értékét tudja, érzi, azt legjobban bizonyítja az, hogy a kormány csatlósai csak nagynehezen tudnak valamire menni azokkal a rabszolgákkal, a kik a kenyér, a protekció, a sógorság, a komaság révén hajlandók megeselegedni azt a megbélyegző szégyent, hogy a műbizalmi feliratot aláírják.

Nincsen ám köszönet az ilyen kipréselt, kieroszakolt műbizalomban. Mert előbb-utóbb ugyis beáll

a fölényes és igazságos reakció és akkor aztán mi lesz? Az uszálythordozó lakájokat elrugják, a daliás csatlósokat pedig menesztik, mint olyan tehetetlen bábokat, akiknek csak a diszes egyenruha és az azzal járó busásan javadalmazott hivatal volt kedves.

Széll Kálmán is hiába erőlködik az ő passzív rezisztenciájával és hát nem látta még üresen az ő bársony székét, amikor egy-egy erős kéz visszatartotta attól, hogy abba visszaüljön. Ez pedig, ha ő nem is álmodta meg, ugyis bekövetkezik. Mert amikor már műbizalomra van szükség, akkor már a miniszterelnöki bársonyszék ingadozni szokott.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá eimzendők.

J. M. Arad. Nincs benne semmi abból, a mit az írás művészete megkíván. Sajnáljuk, de semmi jót nem jósolhatunk. Jobb ha csak akkor veszi a kezébe a tollat, ha olyan dolgokat kell írnia, a minek a szépirodalmi próbálgatáshoz semmi köze sincs.

Sanyaru Vendel Pécska. Eljuttattuk oda, a hova kérte. Nekünk nem volt időnk elolvasni. Ha jó, bizonyval közölve is lesz.

Falusi Terka Paulis. Köszönjük a meghívást. Ha csak lehet, megszerezük magunknak azt az ártatlan gyönyörűséget. Mindenesetre előbb értesítés fog menni.

Tatjana Arad. Nem is hisszük, hogy On a mi Tatjánánk lenne: az egészen másképen írt. Lehet, hogy mi csalódunk, de az ön írása nem nagyon bizonyítja az ellenkezőt. Tessék még más bizonyítékokkal élni.

Júdex Arad. Elvünk a legrészreghajthatlanabb igazság, ha figyelemmel kísér bennünket: biztosítjuk, hogy nem is lesz reánk panasz.

Nem közölhetők. Az akáca virága. — Kirándulók. — Versenyhálya. — Ő az egyedüli. — Szégyen pir. — Pünkösdi dalok. Az én boldogtalanságom.

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkoznak.

EMKE gyűjtőt kérjen mindenki!

Az „ALFÖLD“ első kötetéhez művészies kivitelű bekötési táblák 2 koronáért a kiadóhivatalban megrendelhetők. Arad, József főherceg-ut 22,